[2024] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 315: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 718

ਫੂਲੇਸ਼ਵਰ ਗੋਪ

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2024 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 3923)

23 ਸਤੰਬਰ 2024

[ਸੀ.ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਕਰੋਲ,* ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ

ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਕੀ 2008 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਆਰ/ਡਬਲਯੂ ਆਰਆਰ.3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਐਸ.45(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ, ਕੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਲੂ ਹਨ; ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਏ-6 ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਕੀ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਐਸ.22 ਏ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਛੋਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1967 - ਧਾਰਾ 45(2) - ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ - ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) (ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ) ਨਿਯਮ, 2008 - ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 - ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ - ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਕਿ ਏ 6, ਇੱਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫਰੰਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ-ਪੀਐਲਐਫਆਈ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਬਣਾਈ, ਜੋ ਪੀਐਲਐਫਆਈ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸਿੱਧੇ/ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਅਤੇ ਪੀਐਲਐਫਆਈ-ਏ 7 ਅਤੇ 14 ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੰਧ ਬਣਾਇਆ - ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਏ-6 ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧਤ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ 25.83 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਨੇਟਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਰੰਸੀ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ; ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪੱਤਰ; ਅਤੇ ।ਪੀਸੀ ਅਤੇ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਆਰਡਰ - ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਚੁਣੌਤੀ:

ਸਥਿਤ: ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ, ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜੱਜ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਾਰੀ, ਚੱਲ ਰਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਛੋਟ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਫ਼ੀ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ. [ਪਾਰਾ 18, 41, 46, 50]

ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1967-ਐਸ.45(2) - ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ - ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ - ਕਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ:

ਸਥਿਤ: ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

ਉਦਾਹਰਨ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ - ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਠਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ - ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾ ਹੋਵੇ - ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਧੀਨ ਹੈ। ਗਵਾਹਾਂ (125 ਵਿੱਚੋਂ 113) ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ। [ਪਾਰਾ 18, 51.1]

ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1967 ਐਸ.45(2) ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) (ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ) ਨਿਯਮ, 2008 ਆਰਆਰ.3 ਅਤੇ 4 - ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ - ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ - ਪ੍ਰੋਸੀਕਸ਼ਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਐਸ.45(2) ਆਰ/ਡਬਲਯੂ ਆਰਆਰ.3 ਅਤੇ 4 ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਲੂ, ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦੇਵੇਗਾ:

ਫੂਲੇਸ਼ਵਰ ਗੋਪ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸਥਿਤ: ਆਰਆਰ.3 ਅਤੇ 4 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ

ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹੈ ਕਿ ਯੂਏਪੀਏ ਇੱਕ ਦੰਡ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸਦੀ ਸਖਤ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹਨ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ - ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ, ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਐਸ.45 ਦੀ ਪਾਲਣਾ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਹਿਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੋਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਏ-6 ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾੜਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸੇ ਐਫਆਈਆਰ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਦੂਜੀ ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ - ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। [ਪਾਰਾ 20, 28.4, 41, 51.2]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 - ਐਸਐਸ.218-222 - ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਉਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਏ-6 ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਘੋਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਲੰਘਣਾ ਐਸਐਸ.218-224 ਸੀਆਰਪੀਸੀ:

ਸਥਿਤ: ਐਸਐਸ.218-222 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ

ਸ਼੍ਰੇਣੀ-ਇੱਕੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ (ਕੁੱਲ 20 ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਏ-17 ਹੈ) - ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਂ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਲਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ - ਐਸ.223 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ, ਸ਼ਬਦ 'ਮੇਅ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ - ਸਾਂਝੇ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਜੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਏ-6 ਜੋ ਕਿ ਪੀ.ਐਲ.ਐਫ.ਆਈ. ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਵਸੂਲਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਐਪ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਏ-6 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਏ-6 ਅਤੇ ਏ-17 ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ, ਨਿਰੰਤਰ, ਚੱਲ ਰਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ - ਕੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਢੁਕਵੇਂ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ। [ਪਾਰਾ 44.3, 45, 46, 52.1]

ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1967-ਐਸ.22ਏ - ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ - ਕਾਨੂੰਨੀ ਛੋਟ ਯੂ/ਐਸ.22 ਏ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਸਥਿਤ: ਕੀ ਛੋਟ ਯੂ/ਐਸ.22ਏ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਜਿਹੀ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਸਨ - ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 50, 52.2]

ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1967-ਐਸ.22ਏ - ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ - ਐਸ.22ਏ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ:

ਸਥਿਤ: ਐਸ.22ਏ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਦਰਸਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ; ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਮੋਟਰ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੈਨੇਜਰ, ਸੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ। [ਪਰਾ 48]

ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1967 ਐਸ.45(2) ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) (ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ) ਨਿਯਮ, 2008

ਫੂਲੇਸ਼ਵਰ ਗੋਪ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਆਰਆਰ.3 ਅਤੇ 4 - ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ - ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ - ਸਮਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ, -ਕੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ:

ਸਥਿਤ: ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ, ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਉਹ ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਲੂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਯੋਜਿਤ ਹੈ। [ਪਰਾ 22]

'ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ' - ਦੀ ਧਾਰਨਾ:

ਸਥਿਤ: ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ, ਅਰਧ- ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ - ਇਹੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਇਹ ਇੱਕ ਦਿਮਾਗੀ ਅਭਿਆਸ ਹੈ, ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ - ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦੰਡ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਦੰਡ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਜਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕੰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ - ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ/ਨਾ-ਗ੍ਰਾਂਟ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਜਾਂ ਟੀਏਡੀਏ ਵਰਗੇ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਗਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 25, 26]

ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1967 ਐਸ.45(2) ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ:

ਸਥਿਤ: ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਬੁਰਾ - ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਇਕੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 28, 28.1]

ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) (ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ) ਨਿਯਮ, 2008 ਆਰਆਰ.3 ਅਤੇ 4 - ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ - ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ - ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ:

ਸਥਿਤ: ਦੰਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ - ਨਿਯਮ

ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵਹਿ ਕੇ, ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ - ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦਾ ਐਸ.52 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਐਸ.52(2)(ਈਈ) ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ. ਦੋਵਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਖਾਸ ਸਮਾਂ ਮਿਆਦ, ਅਰਥਾਤ, ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣਾ - ਸਖ਼ਤ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ 'ਸ਼ੱਲ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਜਾਂ ਰਸਮੀਤਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਉਸ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵੇਰੀਏਬਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ, ਕੋਰਸ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਾਂਚਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ - ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਹਨ। ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੋਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਉਸੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਆਰਆਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ। 2008 ਦੇ 3 ਅਤੇ 4, ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ। [ਪਾਰਾ 31, 32, 33]

ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1967 ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਐਸ.45(2) ਅਰਥ

ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲਿਆ, ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਧੂਰਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

ਸਥਿਤ: ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਚਿੰਤਨ ਜਾਂ ਅਧਿਐਨ

ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਕਿ ਕੀ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ - ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੋਵਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਗੁਆ ਬੈਠਦਾ ਸੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਮਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਠਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ - ਜੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ - ਇਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ - ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਪਹਿਲੇ ਲਈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ - ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪਾਰਾ 37, 40, 41]

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ - ਸ਼ਬਦ ਸੁਤੰਤਰ - ਦੇ ਅਰਥ:

ਸਥਿਤ: ਐਕਟ, ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਕੱਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰਤਾ,ਜੋ ਕਿ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗੀ ਸਮੀਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹੈ ਇਸਦੇ ਲਈ ਸਮਝਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਰੂਪ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹੈ 'ਇਹ ਦੋਨਾਂ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਆਉਣਾ' ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਆਯਾਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪੁਨਰ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ, ਪੜਤਾਲ ਜਾਂ ਆਲੋਚਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 35-37]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਏ.ਆਰ.ਅੰਤੁਲੇ ਬਨਾਮ ਰਾਮਦਾਸ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਨਾਇਕ[1984]2ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ914:(1984)2ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ500 ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਸੁਬੇਗੌੜਾ [2023] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 19: 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 911 ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [2021] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 566: (2022) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 89 ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਪਾਰਸ ਨਾਥ ਸਿੰਘ [2009] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 85: (2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 372 ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨਸੀਟੀ) ਬਨਾਮ ਨਵਜੋਤ ਸੰਧੂ [2005] ਪੂਰਕ। 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 79: (2005) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 600 ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਦੇਓਕੀ ਨੰਦਨ ਅਗਰਵਾਲ [1991] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 873: 1992 ਪੂਰਕ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 323 ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਾਈਸ ਵਾਟਰਹਾਊਸ [1997] ਪੂਰਕ. 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 267: (1997) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 312 ਸ਼ਿਵ ਸ਼ਕਤੀ ਕੋਪ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਬਨਾਮ ਸਵਰਾਜ ਡਿਵੈਲਪਰਸ [2003]3ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 762(2003)6ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 659 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰਦੀਪ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. [2019] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 824 : (2019) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 326ਭੂਸ਼ਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨਸੀਟੀ) [2012] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 696: (2012) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 424; ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਫਰੋਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨਫੱਤਾ [2019] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1104: (2019) 20 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 539; ਅਸ਼ਰਫ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (2012) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 606; ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਨਵਰ ਓਸਮਾਨ ਸੁੰਭਨੀਆ [2019] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 749: (2019) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 524 ਅਨਿਰੁਧ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਡੇਜਾ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [1995] ਪੂਰਕ. 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 637: (1995) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 302; ਰਾਮਭਾਈ ਨਥਾਭਾਈ ਗੜਵੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [1997] ਪੂਰਕ. 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 356: (1997) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 744 ਸੀਨੀ ਨੈਨਰ ਮੁਹੰਮਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜ [2017] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 312: (2017) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 685; ਜਮੀਰੂਦੀਨ ਅੰਸਾਰੀ ਬਨਾਮ ਸੀਬੀਆਈ [2009] 7 ਐਸਸੀਆਰ 759: (2009) 6 ਐਸਸੀਸੀ 316 ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ [2004] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 232: (2004) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 580; ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ [1994] ਪੂਰਕ. 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

263: (1994) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 410 ਅਰੂਪ ਭੂਯਾਨ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ [2023] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 496: (2023) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 745 ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ (2014) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 295 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [2006] ਪੂਰਕ. 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 197: (2007) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1 ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਏਅਰਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ [2011]13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 260: (2012) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 532 ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਮਿਲਾ ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ (2020) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 664 ਪੀ.ਕੇ. ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਨਾਮ ਸਿੱਕਮ ਰਾਜ [2001] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.1119:(2001)6ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 704 ਰੰਗਕੂ ਦੱਤਾ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ [2011] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 639: (2011) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 358 ਹੁਸੈਨ ਘੜਿਆਲੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [2014] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 364: (2014) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 425 ਮਹੇਸ਼ ਕਰੀਮਨ ਟਿਰਕੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰਬਰ 11072-11073/2022; ਬਿਨੋਦ ਗੰਝੂ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, 2022ਦਾ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) 308 ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੋਹਿਨੁਦੀਨ ਜਮਾਲ ਅਲਵੀ (2016)12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 608 ਰੂਪੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ, 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਕੇਰ 1372 ਵਿਜੇ ਰਾਜਮੋਹਨ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਾਖਾ) [2022] 19 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 563: (2023)1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.329 ਸਟੈਂਡਰਡ ਚਾਰਟਰਡ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ [2005] ਪੂਰਕ 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 49: (2005) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 530 ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅੰਬੇ ਸੀਮੈਂਟਸ [2004] ਪੂਰਕ. 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 125: (2005)1ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 368 ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੀਬੀਆਈ [2011] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 997: (2011) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 578 ਰਾਜ ਦੇ ਟੀ.ਐਨ. ਬਨਾਮ ਸਿਵਰਾਸਨ [1996] ਪੂਰਕ. 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 243: (1997) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 682 ਪ੍ਰਿਆ ਇੰਡੋਰੀਆ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ [2023] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 525: (2024)4ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 749 ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਮਨਬੋਧਨ ਲਾਲ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ [1958]1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 533 1957 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 4 ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਉਪਾਧਿਆ [1961] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.679: 1960 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 5 ਬਚਨ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਨਗਰ ਨਿਗਮ, ਗੋਰਖਪੁਰ [2008] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 424: (2008) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 372 ਵਿਜੇ ਧਨੁਕਾ ਬਨਾਮ ਨਜੀਮਾ ਮਮਤਾਜ [2014] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 171: (2014) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 638 ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਏ.ਕੇ. ਪਾਂਡੇ (2009) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 552 ਸੀ.ਐਸ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ [2005] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1163: (2005) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 81 ਰਾਜ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਹਰੀਸ਼ੰਕਰ ਭਗਵਾਨ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ [2010] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.1148: (2010) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.655 ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਹੇਸ਼ ਜੀ ਜੈਨ [2013] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 850:(2013)8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.119 ਜੱਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀ[2023]6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.1: 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ.543 ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਭੱਟੀ [2009] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 790: (2009) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.92 ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪੀ.ਪੀ. ਸ਼ਰਮਾ, 1992 ਪੂਰਕ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.222 ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਬਨਾਮ ਦੀਪਕ ਚੌਧਰੀ [1995] ਪੂਰਕ. 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 818: (1995) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 225; ਮੁਹੰਮਦ. ਇਕਬਾਲ ਐਮ. ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [1998] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 734: (1998) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 494 ਬਲਬੀਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ [1999] ਪੂਰਕ. 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 120 : (2000) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 285 ਆਰ. ਦਿਨੇਸ਼ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ [2015] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 605 :

(2015) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 497; ਐੱਸ.ਐੱਮ.ਐੱਸ. ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਨੀਟਾ ਭੱਲਾ [2007] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 862: (2005) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 89 ਸੁਸੇਲਾ ਪਦਮਾਵਤੀ ਅੰਮਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਏਅਰਟੈੱਲ ਲਿਮਿਟੇਡ [2024] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 647: 2024 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 311 ਐੱਨ. ਰੰਗਾਚਾਰੀ ਬਨਾਮ ਬੀ.ਐੱਸ.ਐੱਨ.ਐੱਲ. [2007] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 329: (2007) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 108; ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਏਸ਼ੀਅਨ ਗਲੋਬਲ ਲਿਮਿਟੇਡ [2010] 7 ਐਸਸੀਆਰ 694: (2010) 11 ਐਸਸੀਸੀ 203; ਗਨਮਾਲਾ ਸੇਲਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਨੁ ਮਹਿਤਾ [2014] 10 ਐਸਸੀਆਰ 1117: (2015) 1 ਐਸਸੀਸੀ 103 ਰਾਜੇਸ਼ ਵੀਰੇਨ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਰੈਡਿੰਗਟਨ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ (2024) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 305 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਸਟ੍ਰੀਟ ਰੇਲਵੇ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਨੋਰਮੰਡਿਨ, ਐਲਆਰ (1917) ਏਸੀ 170 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਮੈਕਸਵੈੱਲ ਇਨ ਇੰਟਰਪ੍ਰੀਟੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਸਟੈਚੂਟਸ (11ਵੀਂ ਐਡ.) ਕੈਮਬ੍ਰਿਜ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ; ਮਰੀਅਮ ਵੈਬਸਟਰ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਬਲੈਕ ਦੀ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਬਰਟਨ ਦਾ ਲੀਗਲ ਥੀਸੌਰਸ ਤੀਜਾ ਐਡੀਸ਼ਨ ਪੰਨਾ 473

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1967 ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) (ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ) ਨਿਯਮ, 2008; ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਸੋਧ ਐਕਟ, 1908; ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀ ਐਕਟ, 2008

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਛੋਟ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਆਤੰਕਵਾਦੀ ਅਤੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫਰੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ-ਪੀਐਲਐਫਆਈ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪੀ.ਐਲ.ਐਫ.ਆਈ. ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਗਤ ਡੀਮੋਨੇਟਾਈਜ਼ਡ ਮੁਦਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰੱਦ ਕਰੋ ਅੱਖਰ ਜਾਂਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪੱਤਰ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਸਖ਼ਤ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਮਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਟਾਈਮਲਾਈਨਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਅਧੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਟਾਈਮਲਾਈਨ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3923

2022 ਦੇ ਡਬਲਯੂਪੀਸੀਆਰ ਨੰਬਰ 443 ਵਿੱਚ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 21.03.2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਫੂਲੇਸ਼ਵਰ ਗੋਪ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਬਾਲਾਜੀ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ, ਰੋਹਨ ਦੀਵਾਨ, ਵਿਸ਼ਵਾਦਿਤਿਆ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਸ਼ਾ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ

ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ, ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰੂਪਮਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੁਖਮਿਨੀ ਬੋਬੜੇ, ਰਾਘਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਾਧਵ ਸਿੰਘਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜ਼ੀਨਤ ਮਲਿਕ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਨਿਰਣਾ

ਸੰਜੇ ਕਰੋਲ, ਜੇ.

ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ

2. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 21 ਮਾਰਚ, 2023 ਨੂੰ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਝਾਰਖੰਡ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ.(ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰਬਰ 443, 2022 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਦਵਤਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ

(ਏ) ਬੇਰੋ ਪੀ.ਐਸ. ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 67/2016 ਮਿਤੀ 10 ਨਵੰਬਰ 2016

(ਬੀ) ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪੱਤਰ ਨੰ. 11011/51/2017/ਐਨਆਈਏ ਮਿਤੀ 22 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਰ. ਅਤੇ

(ਸੀ) ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਦੀ ਧਾਰਾ 17, 18, 21 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਤਹਿਤ 25 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 120ਬੀ ਤਹਿਤ ਸੰਕਲਪ ਆਦੇਸ਼। (ਪੀ) ਐਕਟ, 1967, ਸੀਐਲਏ ਐਕਟ, 1908 ਦੇ 17(i) ਅਤੇ (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ 16 ਮਾਰਚ, 2021 ਨੂੰ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਵਤਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਐਨਆਈਏ, ਰਾਂਚੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਅਧੀਨ ਹੈ

ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਰਾਂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ 12 ਮਈ, 2017 ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 06/ਅਵੀ-01/21/2017-2637 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੈਰਾ 4 ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬੈਕਗ੍ਰਾਉਂਡ ਤੱਥ

3. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੱਥ, ਬੇਲੋੜੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ:-

3.1 ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਫੁਲੇਸ਼ਵਰ ਗੋਪੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫਰੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਇੱਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ ਕਿ ਦਿਨੇਸ਼ ਗੋਪ @ ਕੁਲਦੀਪ ਯਾਦਵ @ ਬਾਂਕੂ (ਏ-6) ਇੱਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਪੀ.ਐਲ.ਐਫ.ਆਈ. ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ ਜੋ ਜਬਰਨ ਵਸੂਲੀ ਰਾਹੀਂ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੀ.ਐਲ.ਐਫ.ਆਈ. ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਦਿਨੇਸ਼ ਗੋਪ, ਸੁਮੰਤ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ (ਏ-7) ਅਤੇ ਹੀਰਾ ਦੇਵੀ @ ਅਨੀਤਾ ਦੇਵੀ (ਏ-14) ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਗਠਨ ਬਣਾਇਆ।

3.2 ਏ-6 ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਮੈਸਰਜ਼ ਬਣਾਈ। ਸ਼ਿਵ ਸ਼ਕਤੀ ਸਮਰਿਧੀ ਇਨਫਰਾ ਪ੍ਰਾਇਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਲਿਮਟਿਡ (ਏ-20) ਏ-14 ਦੇ ਨਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸੀ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਏ-6 ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪੀ.ਐਲ.ਐਫ.ਆਈ. ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ/ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3.3 10 ਨਵੰਬਰ, 2016 ਨੂੰ, ਬੀਰੋ, ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਖੇ 2016 ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 67, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 212, 213/34, 414 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13, 17, 40 (ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਐਕਟ, ਧਾਰਾ 39 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 39) ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 17, ਇਸ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਕਿ 25.83 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਨੋਟਬੰਦੀ ਵਾਲੀ ਕਰੰਸੀ ਏ-6 ਦੁਆਰਾ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ।

3.4 9 ਜਨਵਰੀ, 2017 ਨੂੰ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੰ.01/2017 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਤਾ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ 1ਐਸਟੀ ਕਲਾਸ ਨੇ ਇਸਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ। 18 ਮਾਰਚ, 2017 ਨੂੰ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਰਾਂਚੀ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜੋ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 16 ਜਨਵਰੀ, 2018 ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਬਾਦਲਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

---

1 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਏ-17 ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

2 'ਪੀ.ਐਲ.ਐਫ.ਆਈ.' ਵਜੋਂ ਸੰਖੇਪ

3 'ਯੂਏਪੀਏ' ਵਜੋਂ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ

4 'ਐਮਐਚਏ' ਵਜੋਂ ਸੰਖੇਪ

5 ਸੰਖਿਪਤ "ਐਨ.ਆਈ.ਏ."

3.5 21 ਅਕਤੂਬਰ, 2019 ਨੂੰ, ਐਨਆਈਏ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-65 ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 5 ਨਵੰਬਰ, 2019 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਐਨਆਈਏ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ।

3.6 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 13 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 22 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਨੂੰ, ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਏ-13 ਤੋਂ ਏ-20) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਵੈ-ਮੋਟੂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਏ-17 ਹੈ। ਯੂਏਪੀਏ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 17, 18, 21 ਅਤੇ 22 ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਯਾਨੀ 23 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3.7 14 ਨਵੰਬਰ, 2022 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 22 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਆਰਡਰ 25 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਅਤੇ 26 ਮਾਰਚ, 2020 ਦੀ ਮਿਤੀ 2020 ਨੂੰ ਆਰਡਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

3.8 ਇਹ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਿ ਨਿਰਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਮਪਗਨਡ ਨਿਰਣਾ

4. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀ ਐਕਟ, 2008 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 6(2) ਅਤੇ (3) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 45(1) ਅਤੇ (2) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

5. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ:

"8.....

(i) ਕੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ.ਏ.ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਸੁਓ-ਮੋਟੋ ਸ਼ਕਤੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।

(ii) ਕੀ ਯੂ.ਏ.(ਪੀ) ਐਕਟ, 1967 ਦੀ ਧਾਰਾ 45(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਡਰ ਸੈਕਟਰੀ ਦੁਆਰਾ 22.07.2020 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ।

(iii) ਕੀ ਧਾਰਾ 120ਬੀ ।.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ,

6 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ' ਐਨ.ਆਈ.ਏ., 2008'

ਯੂ.ਏ.(ਪੀ) ਐਕਟ, 1967 ਦੇ 18, 21 ਅਤੇ 22ਸੀ ਅਤੇ ਸੀ.ਐੱਲ.ਏ ਐਕਟ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 17(i) ਅਤੇ (ii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ।"

5.1 ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਦੀਪ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਝਾਰਖੰਡ ਅਤੇ ਐਨਆਰ. 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 49, ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਦੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੂਰਕ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

5.2 ਦੂਜਾ ਮੁੱਦਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) (ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ) ਨਿਯਮ, 2008 ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ 22 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਨਿਯਮ 3 ਵਿੱਚ ਸੂਪਰਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

5.3 ਤੀਸਰਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗਿਆਨ ਆਦੇਸ਼ ਮਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭੂਸ਼ਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਐਨਆਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨਸੀਟੀ) ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਫਰੋਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨਫੱਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੇਸ ਡਾਇਰੀ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ, ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

6. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਦਲੀਲਾਂ ਵਧੀਆਂ

7. ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਲਾਜੀ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਸਿੱਖੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰੂਪਮਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਲਈ ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

---

7 [2019] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 824: (2019) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 326

8 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ '2008 ਨਿਯਮ'

9 [2012] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 696: (2012) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 424

10 [2019] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1104: (2019) 20 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 539

8. ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਹੈ।

8.1 ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 45 2008 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਤੋਂ 2 ਸਾਲ ਅਤੇ 11 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਅਤੇ 12 ਮਈ, 2017 ਦੇ ਪੱਤਰ ਤੋਂ 2 ਸਾਲ ਅਤੇ 6 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

8.2 ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੀ 'ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ' ਦੀ ਲੋੜ ਵਜੋਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਰਡਰ ਅੜੀਅਲ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 45 ਲਈ ਹਰੇਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ; ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ। ਕਿਉਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ।

8.3 ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦੇ ਅੱਗੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸ਼ਰਫ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ; ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਨਵਰ ਓਸਮਾਨ ਸੁੰਭਾਨੀਆ[12] ਅਨਿਰੁਧਸਿੰਘਜੀ ਕਰਨਸਿੰਘਜੀ ਜਡੇਜਾ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ,[13] ਰਾਮਭਾਈ ਨਥਾਭਾਈ ਗੜਵੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ[14] ਸੀਨੀ ਨੈਨਰ ਮੁਹੰਮਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜ[15] ਅਤੇ ਜਮੀਰੁਦੀਨ ਅੰਸਾਰੀ ਵੀ. ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.[16]

---

11 [2012] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1033: (2012) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 606

12 [2019] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 749: (2019) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 524

13 [1995] ਪੂਰਕ. 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 637: (1995) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 302

14 [1997] ਪੂਰਕ. 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 356: (1997) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 744

15 [2017] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 312: (2017) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 685

16 [2009] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 759: (2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 316

8.4 ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜੁਰਮ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ[17] ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਵਿਆਖਿਆ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜੋ ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਸ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ।

8.5 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਮਾਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 67/2016 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੂਜੇ ਮਾਡਿਊਲ ਵਿੱਚ (22 ਮਈ 2018 ਨੂੰ ਹੋਏ ਕਥਿਤ ਹਵਾਲਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 16 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, 19 ਅਕਤੂਬਰ, 2019 ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਏ-20 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ (ਇੱਥੇ ਲਾਗੂ) 22 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

8.6 ਧਾਰਾ 22ਏ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਨਸ਼ੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਹਾੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੈ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਏ-6 ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ, ਇਕ ਵਾਰ ਏ-7 ਅਤੇ ਏ-14 ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਈ।

8.7 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਕੇਸ ਉਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, (ਏ) ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ ਜੋ ਏ-20 ਹੈ; (ਬੀ) ਉਕਤ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜੋ ਪੀ.ਐਲ.ਐਫ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ; (ਸੀ) ਉਹ ਉਸੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਨੇਸ਼ ਗੋਪ ਦਾ ਦੂਰ ਦਾ ਵਾਕਫ਼ ਹੈ ਜੋ ਪੀ.ਐਲ.ਐਫ.ਆਈ. ਦਾ ਆਗੂ ਹੈ।

9. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਪੱਖ - ਭਾਰਤ ਸੰਘ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ -

9.1 ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਨਆਈਏ ਨੇ ਸਮੇਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ

---

17 [2004] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 232: (2004) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 580

18 [1994] ਪੂਰਕ. 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 263: (1994) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 410

ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 14 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਯੂਏਪੀਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 45(2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਲੇ, 15 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀ। ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 16 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ 2008 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

9.2 ਯੂਏਪੀਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 45(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਸਮੇਤ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਪ੍ਰਯੋਗ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ ਅਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

9.3 ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

9.4 ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਮਾਡਿਊਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅੱਤਵਾਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਚੈਨਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਸੇ ਨਿਰੰਤਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟਾਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

9.5 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਗਿਰੋਹ ਦਾ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਦਿਨੇਸ਼ ਗੋਪੇ (ਏ-6) ਦਾ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਥੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚੈਨਲਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਏ-20 ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਏ-17 ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੀ, ਨੇ ਅੱਤਵਾਦ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਧੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰੰਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਏ-7 ਅਤੇ ਏ-14 ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਸਥਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

9.6 ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਹੁਤ ਉੱਨਤ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵੇਕ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

10. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਦਵਤਾ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਆਖਰੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਵਾਲ

11. ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਅਤੇ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: -

(i) ਕੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

(ii) ਕੀ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਆਰ/ਡਬਲਯੂ ਨਿਯਮ 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਧਾਰਾ 45(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ? ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਕੀ ਉਲੰਘਣਾ - (ਏ) ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ (ਬੀ) ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਲੂ ਹਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਯੂਏਪੀਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ?

(iii) ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਉਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਨੇਸ਼ ਗੋਪ (ਏ-6) ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੀ ਕੋਈ ਪੁਖਤਾ ਹੈ?

(iਵੀ) ਕੀ, ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਛੋਟ ਉਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ?

ਵਿਚਾਰ

(ਏ) ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ.: ਇੱਕ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

12. ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨਾਂ [,ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ] ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰੋਕਥਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ."

13. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ (ਜਿਸ ਦੇ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਸੀ) ਨੇ ਅਰੂਪ ਭੁਯਾਨ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ:-

---

19 [2023] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 496: (2023) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 745

"85. ਯੂਏਪੀਏ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਕੌਂਸਲ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀਕਰਣ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਯੂ.ਪੀ.ਏ.) 16ਵਾਂ ਐਕਟ, 16ਵਾਂ, 16ਵਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀਕਰਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਣ।

86. ਆਓ ਹੁਣ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ., 1967 ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰੋਕਥਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਯੂਏਪੀਏ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰੋਕਥਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨੂੰ 2 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜੇ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ/ਦੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

(ਬੀ) ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ

14. ਇਸ ਸਮੇਂ, ਅਸੀਂ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

14.1 ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੀਆਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ

ਐਕਟ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

"2. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ।-(1) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰਸੰਗ

ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, -

(ਈ) "ਨਿਯੁਕਤ ਅਥਾਰਟੀ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਦਰਜੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ;

(ਈਸੀ) "ਵਿਅਕਤੀ" ਵਿੱਚ (i) ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, (ii) ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ, (iii) ਇੱਕ ਫਰਮ, (iਵੀ) ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ, ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, (ਵੀ) ਹਰੇਕ ਨਕਲੀ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ (ਵੀi) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ ਸ਼ਾਖਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ;] (ਐੱਫ) "ਨਿਰਧਾਰਤ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ

(ਜੀ) "ਅੱਤਵਾਦ ਦੀ ਕਮਾਈ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, - (i) ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲੱਭੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫੰਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮਾਈਆਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ

(ii) ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪੱਤੀ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅੱਤਵਾਦੀ ਜਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਗਿਰੋਹ ਜਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ।

ਸੰਗਠਨ. ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ।-ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਅੱਤਵਾਦ ਦੀ ਕਮਾਈ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਅੱਤਵਾਦ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;

14.2 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਤਿਆਰ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

"45. ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ। - [(1)] ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ-

(i) ਅਧਿਆਇ III ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ;

(ii) ਅਧਿਆਇ IVੀ ਅਤੇ ਵੀ। ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜੋ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰੇਗੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

2008 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ 14.3 ਨਿਯਮ 3 ਅਤੇ 4 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ:-

"3. ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ। - ਅਥਾਰਟੀ, ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰੇਗੀ

ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 45 ਦੀ (2), ਸੰਹਿਤਾ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸੱਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ [ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ] ਨੂੰ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾਵੇਗੀ।

4. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ।-ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ [ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ], ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤ ਕੰਮਕਾਜੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇਗੀ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

<u>ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1- ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ - ਕਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ?</u>

15. ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ: -

"5. ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ, ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1967 (ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ) ਦੀ ਧਾਰਾ 45(2) ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) (ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ) ਨਿਯਮ, 2008 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। 15 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਨੂੰ ਇਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 11034/1/2009/।ਐਸ-।ਵੀ ਮਿਤੀ 03.07.2015 ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਜਸਟਿਸ ਡਾ. ਸਤੀਸ਼ ਚੰਦਰਾ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਅਤੇ ਡਾ. ਟੀ.ਕੇ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਨਾਮਕ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ (ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ) 12.06.2020 ਦੇ ਇਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ 31.07.2021 ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ);

6. ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ, ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 16 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) (ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ) ਨਿਯਮ, 2008 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1967 ਸਮੇਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ/ਇਕਾਈਆਂ;

7. ਅਤੇ ਹੁਣ, ਇਸ ਲਈ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਏ.

ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ/ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕੂ) ਐਕਟ, 1967 ਦੀ ਧਾਰਾ 45(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ..."

ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ

ਐਸਡੀ/-

(ਧਰਮਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ)

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਕੱਤਰ"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

16. ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ।

16.1 ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ 20 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988.21 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ "ਇੱਕ ਤਿੱਖਾ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਐਕਟ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

"16. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

16.1. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ, ਖੁਲਾਸੇ ਬਿਆਨ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਰਿਕਵਰੀ ਮੀਮੋ, ਡਰਾਫਟ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਸਮੇਤ ਪੂਰਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਮੱਗਰੀ/ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਬਕਾਇਆ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਝੁਕਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

16.2. ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖੁਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਸੁਚੇਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ

---

20 [2013] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 983: (2014) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 295

21 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਪੀਸੀ ਐਕਟ'

ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ।

16.3. ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

16.4. ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ/ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

16.5 ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

16.2 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, 22 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ, ਜੋ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਰੇਕ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਰਜ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

16.3 ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਏਅਰਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, 23 ਲੋਢਾ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:

"10. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਜਿੱਥੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਰਡਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਉਪਲਬਧਤਾ ਜਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼

---

22 [2006] ਪੂਰਕ. 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 197: (2007) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1

23 [2011] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 260: (2012) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 532

ਅਥਾਰਟੀ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤਕ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਆਧਾਰ ਉਸੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਗੈਰ-ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਆਧਾਰ - ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ [(2007) 1 ਐਸਸੀਸੀ 1: (2007) 1 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 193] ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

16.4 ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਮਿਲਾ ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ,[24], ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਕਥਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ 'ਤੇ ਉਠਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਯੋਗਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

16.5 ਤਿੰਨ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੀ.ਕੇ. ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਨਾਮ ਸਿੱਕਮ ਰਾਜ [25] ਨੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ, 1973.26 ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ।

"15...ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ। ਪਰ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੋ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਦਿਖਾਵਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਨਘੜਤ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ

---

24 (2020) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 664

25 [2001] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1119: (2001) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 704

26 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.'

ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

16.6 ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਸੁਬੇਗੌੜਾ,[27] ਵਿੱਚ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਸੰਭਵ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

"10. ... ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਹ ਪੜਾਅ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ, ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤਮ ਬਹਿਸ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਦਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ, ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਹ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਹੋਂਦ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਵੈਧ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਭੇਜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਨਵੀਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

---

27 [2023] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 19: 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 911

17. ਪੂਰਵ-ਉਲੇਖਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਿੱਟੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਸੰਭਵ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਿਯਮ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੋ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਪਾਠ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਵੈਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਅਯੋਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਵਿਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 465 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 197 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਗਲਤੀ, ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

18. ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਚਤ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਵਿੱਚ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਦੋ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਧੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਮੰਨਣ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹਨ ਕਿ (1) ਸਾਰੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ; (2) ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਉਕਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਅਤੇ (3) ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਘਾਟ। ਇਹ ਸੂਚੀ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲਾ ਸਾਂਝਾ ਧਾਗਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸਾਰੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਸੰਭਵ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੱਖ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਲਈ. ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ. [ਵੇਖੋ: ਐਸ. ਸੁਬੇਗੌੜਾ (ਸੁਪਰਾ)]

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਬਾਰ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹ (125 ਵਿੱਚੋਂ 113) ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ।

ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 2:

19. ਅਗਲਾ ਮੁੱਦਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 2008 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਆਰ/ਡਬਲਯੂ ਨਿਯਮ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 45(2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਲੂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਯਮ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਹੋਰ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

20. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਇਕ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੋਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਟਾਈਮਲਾਈਨਾਂ, ਕੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ?

21. ਆਉ ਹੁਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ, ਭਾਵ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ।

22. ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ, ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਲੂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਹਨ।

23. ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੋ-ਗੁਣੇ ਹਨ। ਇੱਕ, ਇਹ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਪਾੜਾ ਹੈ, ਇਹ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਉਹ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸੇ ਨਿਰੰਤਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ

ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਸ਼ੀਨੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

24. ਪਹਿਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਸਾਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਹੋਣ ਲਈ। ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

ਸ. ਨੰ.	ਵੇਰਵੇ	ਮਿਤੀ
1.	ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ..)	10 ਨਵੰਬਰ 2016
2.	ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ (ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਏ.-6 ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ)	9 ਜਨਵਰੀ 2017
3.	ਏ-6 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਨਜ਼ੂਰੀ	16 ਅਕਤੂਬਰ 2019
4.	ਪਹਿਲੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ (ਏ-6 ਦਾ ਨਾਮ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਏ-17 ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂਚ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ)	21 ਅਕਤੂਬਰ 2019
5.	ਏ.-17 ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ	13 ਜੁਲਾਈ 2020
6.	ਏ-17 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਨਜ਼ੂਰੀ	22 ਜੁਲਾਈ 2020
7.	ਦੂਜੀ ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ (ਏ-17 ਦਾ ਨਾਮ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)	23 ਜੁਲਾਈ 2020

ਏ-6 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਪਾੜਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਐਫਆਈਆਰ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਏ-6 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਗਵਾਹ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

25. ਦੂਜੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ, 'ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ' ਨੂੰ ਸੰਕਲਪ ਵਜੋਂ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਤਿੱਖਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ, ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ

ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅੱਗੇ. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਦਿਮਾਗੀ ਕਸਰਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

26. ਦੰਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ, ਜਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ/ਗੈਰ-ਗ੍ਰਾਂਟ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਜਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1987.28 ਵਰਗੇ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

27. ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀਆਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੱਤਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਮਾਮੂਲੀ ਤਬਦੀਲੀ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ, ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੰਗਕੁ ਦੱਤਾ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ[29] ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"18. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 20-ਏ(1) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ, ਇਹ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਧਾਰਾ ਦੇ ਬਾਅਦ "ਨਹੀਂ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, 12ਵੀਂ ਐਡ., ਪੰਨਾ 404-05 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ:

"... ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕ੍ਰਾਫੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: 'ਨਿਰੋਧਕ ਜਾਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ, ਜੇ ਕਦੇ, ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ. ਅਤੇ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ

---

28 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਟਾਡਾ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

29 [2011] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 639: (2011) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 358

ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ।' ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਬਾਰਾਓ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: 'ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਕਰਣ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।' ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 80 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 87-ਬੀ; ਰੇਲਵੇ ਐਕਟ, 1890 ਦੀ ਧਾਰਾ 77; ਬੰਬੇ ਰੈਂਟ ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 15; ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 213; ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 5-ਏ; ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 108; ਭੋਜਨ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 20(1) ਜੰਗਲੀ ਜੀਵ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1972 ਦੀ ਧਾਰਾ 55; ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, 1947 (ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1956 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ) ਦੀ ਧਾਰਾ 33(2)(ਬੀ) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ; ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਐਕਟ, 1956 (ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1993 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ) ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨੋਟਿਸ' ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।"

ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।"

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਟਾਡਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 20-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਥਾਰਟੀ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਉੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੁਸੈਨ ਘੜਿਆਲੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ 30 ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੋਹਿਨੁਦੀਨ ਜਮਾਲ ਅਲਵੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

28. ਹੁਣ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ, ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

---

30 [2014] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 364: (2014) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 425

31 (2016) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 608

ਇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਾਂਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ।

28.1 ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਣਨ ਤੋਂ ਜੋ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਸਰਕਾਰ, ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਪੂਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਇਕੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਸਥਾ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ।

28.2 ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕੇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣਾ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅੜੀਅਲ ਜਾਂ 'ਸਾਈਕਲੋਸਟਾਈਲ' ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ।

28.3 ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤੁਰੰਤ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ 14 ਜੁਲਾਈ 2020 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਹੋਰ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਏ-13 ਤੋਂ ਏ-20) ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ 15 ਜੁਲਾਈ 2020 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ; ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਯਾਨੀ 16 ਜੁਲਾਈ 2020 ਨੂੰ, ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

2008 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ 28.4 ਨਿਯਮ 3 ਅਤੇ 4, ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਤ ਸੂਪਰਾ, ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼, ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ?

28.5 ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਦੋਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਸਕਣ, ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਫਿਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰੋ; ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿਆਹੀ ਦੇਣ ਲਈ। ਜੇਕਰ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ

ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਦੋਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਕੀ ਹੈ ਜੋ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ? ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਖੇਡਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਕਸਾਰਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 136ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ "ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਲੋੜ" "ਇੱਕ ਬੁਰਾਈ" ਹੈ। ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਪਛਾਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:-

"1.2 ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਇੱਕ ਬੁਰਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਗੁਣਵੱਤਾ ਜਾਂ ਅਸਲ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਅਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਟਕਰਾਅ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਬਰਬਾਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਇੱਕ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ-ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

28.5.1 ਬੰਬਈ (ਨਾਗਪੁਰ ਬੈਂਚ) ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਨਿਆਂਇਕ, 2017 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 136 ਅਤੇ 137 ਵਿੱਚ, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਮਹੇਸ਼ ਕਰੀਮਨ ਟਿਰਕੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ' ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ (19 ਅਪ੍ਰੈਲ 2023 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ) ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਸੀਆਰਐਲ) ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 11072-11073/2022 ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਲਈ), 2008 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ:

"153. ਭਾਵੇਂ "ਸ਼ੱਲ" ਸ਼ਬਦ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਤਤਕਾਲਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਖਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਜੋ

ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਸਖਤ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਹੈ।

154. ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਅਚਨਚੇਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ "ਸ਼ੱਲ" ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਦੇਰੀ ਵੀ ਅੱਤਵਾਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇਵੇਗੀ। ਯਕੀਨਨ, "ਸ਼ੱਲ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦਾ ਅਜਿਹੀ ਮਾਮੂਲੀ ਤਕਨੀਕੀਤਾ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ "ਸ਼ੱਲ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਜੋਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੂਪੇਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਟਾਲਦੇ ਹਾਂ।

155. ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਹਰੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਇਸਦੀ ਅਸਲ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਦੇਰੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਪਰ ਦੇਰੀ ਜੇਕਰ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲਿਖਤ, ਜੋ ਕਿ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਆਪਣਾ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਦਾ ਆਯਾਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 2008 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਅਤੇ 4 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ 'ਸ਼ੱਲ' ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਲਈ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਅਪੀਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਸ਼ ਕੇਵਲ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨ, 2008 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ।

28.5.2 ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਬਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਗੰਝੂ @ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਗੰਝੂ @ਬਿਨੋਦ ਗੰਝੂ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਆ[32] ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2008 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹਨ। ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ-

"23. "ਰੂਪੇਸ਼" ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਬਾਈਡਿੰਗ ਉਦਾਹਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਕੇਰਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ "ਰੂਪੇਸ਼" ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸਮਾਂ-ਰੇਖਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮੀਕਰਨ "ਸ਼ੈੱਲ" ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਸਮਾਂ-ਰੇਖਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਉਹ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਯੂਏਪੀ-ਪ੍ਰੀਮਾ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ।

24. ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦਾ ਮੂਲ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਵੀ, ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ [ਹਵਾਲੇ, "ਬੇਗੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ-ਸਮਰਾਟ" ।ਐੱਲਆਰ (1925) 6 ਲਾਹ 226]। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 468 ਤੋਂ 473 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਬੇਦਖਲੀ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਰ ਬੇਨਿਯਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ

2022 ਦਾ 32 ਡਬਲਯੂ.ਪੀ(ਸੀਆਰਐੱਲ) 308

ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇਗੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ
ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ
ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੋਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਝੂਠ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕੇ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਯੂਏਪੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਸਮਝੀ ਹੋਈ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਸਿਰਫ਼ ਤਕਨੀਕੀ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।"
ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ
ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ 45 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
28.5.3 ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ
ਰੂਪੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ, 33 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਟਾਡਾ ਜਾਂ ਅੱਤਵਾਦ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ,
2002,34 ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ:
12. 2008 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਸ਼ੈੱਲ' ਵਿੱਚ ਏ
ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਟੈਕਸਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਾਨ 'ਸ਼ਾਲ' ਤੋਂ ਉਪਲਬਧ ਹੈ
ਦੇ ਐਸ.45 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਯੂਏ(ਪੀ)ਏ; ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਐਸ.52 ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ। 2008 ਦੇ ਨਿਯਮ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੱਤਵਾਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵੀ ਐਕਟ ਖੁਦ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

---

33 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਕੇਰ 1372

34 ਸੰਖੇਪ ਲਈ 'ਪੇਟਾ'

ਰੰਗ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ; ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਟਾਡਾ ਅਤੇ ਪੋਟਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐਸ.196 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯੂਏ(ਪੀ)ਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸਦੇ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਇਸਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ (i) ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, (ii) ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ; ਅਤੇ (iii) ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਜਾਂ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਐਸ.17 ਦੁਆਰਾ ਮੂਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

14. ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੇ 2008 ਵਿੱਚ, 2008 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ 35 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2008 ਦੇ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਸਮਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਐਸ.460 (ਈ) ਜਾਂ ਐਸ.465 ਸੀਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਰਫ਼ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਵਜੋਂ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਸ.460 ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ; ਜੇਕਰ ਚੰਗੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨੋਟਿਸ ਬਿਨਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਯੋਗ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨੇਕੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਵਿਗੜ ਜਾਵੇਗੀ।"

ਕੇਰਲ ਰਾਜ, ਅੰਤਮ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾੜੀ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। 2022 ਦੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰਬਰ 6981-6983, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਛੱਡ ਕੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ।

28.5.4 ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ। 35 ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਯਮ 2008 ਦੀਆਂ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਦੋਸ਼ੀ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੂਪੇਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੈ।

29. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮਾਂਬੱਧ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਜੇ ਰਾਜਮੋਹਨ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਾਖਾ) 36 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਪਾਮੀਘੰਟਮ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:

"23. ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਮਿਆਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਤੰਤਰ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ; ਕੇਵਲ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ, ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਮਲਕੀਅਤ ਦੀ ਅਕਸਰ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ...

29. ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦਾ ਭਰੋਸਾ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਦਾਅ 'ਤੇ ਹੈ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਕੇ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੁਬਰਾਮਣੀਅਨ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ।

---

35 [2022] 19 ਐਸਸੀਆਰ 563: 2023 ਦਾ ਸੀਆਰਏ-ਡੀ-5

36 (2023) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 329

ਸਵਾਮੀ [ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, (2012) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 64: (2012) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਾਈ) 1041: (2012) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ ਐਂਡ ਐੱਸ) 666]। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਸਜ਼ਾ-ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀਗਤ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਢੰਗ ਵਜੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਆਦੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਜੋਖਮ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।

32. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਲਈ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦਾ ਇੱਕ ਤੱਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ [ਸੁਬਰਾਮਣੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, (2012) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.0624 (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.2014) 1041: (2012) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ ਐਂਡ ਐੱਸ) 666. ਪ੍ਰਤੀ ਏ.ਕੇ. ਗਾਂਗੁਲੀ, ਜੇ.: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੀ. 102, ਪੈਰਾ 76-77) "76. ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਦਾਅ 'ਤੇ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਜੋ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ ਸਨ ਜਾਂ ਹਨ ... ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਉਪਾਅ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸਹਿਤ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਾਂ ਪੀੜਤ ਕੋਲ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਡੀਮਡ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

30. ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਮਿਆਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਜੇ ਰਾਜਮੋਹਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਸਾਡੇ ਕਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਨਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲੱਗਣਾ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਅਧੀਨ ਪਾਬੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਵਧੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿੰਨਾ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। [ਵੇਖੋ: ਰਾਜ ਦਾ ਟੀ.ਐਨ. ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਰਾਸਨ[37] ਰਾਮਭਾਈ ਨਥਾਭਾਈ ਗੜਵੀ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਅਸ਼ਰਫਖਾਨ (ਸੁਪਰਾ)] ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਸਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

2008 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ

31. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੰਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ। ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਇੱਥੇ ਉਚਿਤ ਹੈ।

31.1 ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ (11ਵੀਂ ਐਡ.) ਵਿੱਚ ਮੈਕਸਵੈੱਲ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:

"ਸਖਤ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿੱਚ ਨਿਚੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟ ਵਾਕ ਆਪਣੇ ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਛੱਡਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸੰਦੇਹ ਦਾ ਲਾਭ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਉਪਜਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਿਤ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਰਾਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਡੀ, ਜੇ ਭਾਸ਼ਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਉਪਚਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ"

---

37 [1996] ਪੂਰਕ. 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 243: (1997) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 682

ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬਾਰ੍ਹਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਹਨ:

"ਦੰਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਸਖਤ ਨਿਰਮਾਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚਾਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ: ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਲੋੜ ਵਿੱਚ; ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ; ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਵਿੱਚ; ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸਖਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ।

31.2 ਸਟੈਂਡਰਡ ਚਾਰਟਰਡ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ. ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ,[38] ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੰਡ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ:

"36. ਦੰਡ ਵਿਧਾਨਾਂ ਦੇ ਸਖਤ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸੰਕੁਚਿਤ ਅਤੇ ਪੈਡੈਂਟਿਕ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਬਚਣ ਲਈ ਕਮੀਆਂ ਛੱਡੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ (ਵੇਖੋ ਮੁਰਲੀਧਰ ਮੇਘਰਾਜ ਲੋਯਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [(1976) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 684: 1976) 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 684: 1976 ਏ. ਪੀ.ਈ.ਸੀ.ਸੀ. ਕਿਸੇ ਕਮੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਹੇਡਨ ਦੇ ਕੇਸ [(1584) 3 ਸਹਿ-ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ 7ਏ: 76 ਈਆਰ 637] ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਦੰਡ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਆਮ ਸਮਝ ਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪ੍ਰਕਾਸਾ ਰਾਓ [(1976) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 301: 1976 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਾਈ) 395] ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, 9ਵੀਂ ਐਡ., 2004, ਅਧਿਆਇ 11, ਸੰਖੇਪ 3 'ਤੇ ਪੀਪੀ. 754 ਤੋਂ 756)

31.3 ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅੰਬੇ ਸੀਮੈਂਟਸ,[39] ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਨੀਤੀ, 1995 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਦੰਡ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ:

---

38 [2005] ਪੂਰਕ. 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 49: (2005) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 530

39 [2004] ਪੂਰਕ. 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 125: (2005) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 368

"26. ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਨੂੰਨ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਲੋੜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਲੋੜ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦੰਡਕਾਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਰੰਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਗਾਊਂ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਇਸਲਈ, ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਿਆਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

31.4 ਕਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੀਬੀਆਈ, 40 ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲਣਗੇ। ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਮਕਾਲੀ.

31.5 ਪ੍ਰਿਆ ਇੰਡੋਰੀਆ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ,[41] ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"84. ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ (10 ਐਡ.), ਪੰਨਾ 284 'ਤੇ ਮੈਕਸਵੈੱਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ "ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿਚਲੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੁਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ"। ਨਿਆਂਇਕ ਮਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

---

40 [2011] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 997: (2011) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 578

41 [2023] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 525: (2024) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 749

ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧੀਨ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

32. ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ, ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ 52 (2)(ਈਈ) ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। 2008 ਦੇ ਨਿਯਮ 'ਸ਼ੱਲ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦੋਵਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਮਾਂ ਮਿਆਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਦੋ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੂਰਵ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ 'ਸ਼ੱਲ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ 'ਮਏ' ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਕੁਝ ਵਾਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

32.1 ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਸਟ੍ਰੀਟ ਰੇਲਵੇ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਨੈਰਮੈਂਡਿਨ, 42 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ:

"...ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹਨ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ, ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਉੱਠਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੇਸ ਮੈਕਸਵੈੱਲ ਔਨ ਸਟੈਚਿਊਟਸ, 5ਵੀਂ ਐਡੀ., ਸਫ਼ਾ 596 ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੰਨੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮੇਂਸ 596 ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮੇਂਸ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੰਨੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਗੰਭੀਰ ਆਮ ਅਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਿਊਟੀ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

---

42 ਐੱਲਆਰ (1917) ਏਸੀ 170

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼, ਇਹ ਪ੍ਰਥਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਜੋਂ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਭਾਵੇਂ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।"

32.2 ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਬਨਾਮ ਮਨਬੋਧਨ ਲਾਲ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ,[43], ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 320 ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, 'ਸ਼ੱਲ' ਅਤੇ 'ਮਈ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ:

"11.... ਇਸਲਈ, ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ "ਸ਼ਹੀਦ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਨੂੰਨ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਤੀ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, 516 'ਤੇ ਕ੍ਰਾਫੋਰਡ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ:

"ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਕਨੂੰਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਰਾਦਾ ਪਹਿਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਤੋਂ, ਸਗੋਂ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇਸ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਵੀ ... "

32.3 ਯੂ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਉਪਾਧਿਆ,[44] ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ 'ਸ਼ੱਲ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:

---

43 [1958] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 533: 1957 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 4

44 [1961] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 679: 1960 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 5

"29. ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਨੂੰਨ "ਸ਼ੱਲ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਸਲ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਨੂੰਨ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਣਗੇ, ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਤ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਚਨਚੇਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਗੈਰ-ਅਨੁਪਾਲਨ ਦੇ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਅਨੁਸਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮਾਮੂਲੀ ਨਤੀਜੇ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

32.4 ਬਚਨ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਨਗਰ ਨਿਗਮ, ਗੋਰਖਪੁਰ,[45] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"21. "ਐਮਏy" ਅਤੇ "ਐਸਐੱਚਏਐੱਲਐੱਲ" ਵਰਗੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅੰਤਮ ਨਿਯਮ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਖੋਜਣਾ ਹੈ; ਅਤੇ "ਐਮਏy" ਅਤੇ "ਐਸਐੱਚਏਐੱਲਐੱਲ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸਦੇ ਵਿਵੇਕ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਐਮਏy" ਅਤੇ "ਐਸਐੱਚਏਐੱਲਐੱਲ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਸਤੂ, ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ."

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਮੀਨੀ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਪਰ 'ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ' ਅਤੇ 'ਸ਼ੈੱਲ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਚਰਚਾ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ।

---

45 [2008] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 424: (2008) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 372

32.5 ਵਿਜੇ ਧਨੁਕਾ ਬਨਾਮ ਨਜੀਮਾ ਮਮਤਾਜ,[46] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 'ਮਈ' ਅਤੇ 'ਸ਼ੱਲ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ:

"12. ... "ਸ਼ੈੱਲ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ "ਸ਼ਾਲ" ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ, ਸੰਦਰਭ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। "ਸ਼ਹਿਲ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬੇਈਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਝੂਠੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਬੇਕਸੂਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, "ਸ਼ਹੀਦ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਸੋਧ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪਰੇ।"

32.6 ਕ੍ਰਾਫੋਰਡਜ਼ ਸਟੈਚੂਟਰੀ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ (1989 ਰੀਪ੍ਰਿੰਟ), 'ਲਾਜ਼ਮੀ' ਅਤੇ 'ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 47 ਨੋਟਸ:

"ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਸ਼ੱਲ' ਅਤੇ 'ਲਾਜ਼ਮੀ' ਸ਼ਬਦ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੰਮ 'ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ' ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਕਸਰ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਸਲ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਮ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਬੇਤੁਕਾ, ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਅਸੁਵਿਧਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

---

46 [2014] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 171: (2014) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 638

47 ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ A.K ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਾਂਡੇ, (2009) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 552

ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਉਲਟ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਵਸਤੂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸ਼ਬਦ 'ਸ਼ੱਲ' ਅਤੇ 'ਮਸਟ' ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਬਦ 'ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਨਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਨਿਆਂ ਜਾਂ ਜਨਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਫਿਰ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਲਟ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਰ ਜਾਵੇਗਾ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

33. ਸਖ਼ਤ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ 'ਸ਼ੱਲ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਂ ਰਸਮੀਤਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਜਬੂਰੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਤੀ ਅਤੇ ਡਿਸਪੈਚ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਲਾਲੀ 'ਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਆਕਰਸ਼ਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਗੁਆ ਸਕਦੇ ਕਿ ਸਮਾਂ

ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਈ ਵੇਰੀਏਬਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਸ਼ਕਤੀ ਬੇਲਗਾਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਜਮਹੂਰੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਬੰਬਈ ਅਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿੰਗ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਏ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਅੰਤੁਲੇ ਬਨਾਮ ਰਾਮਦਾਸ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਨਾਇਕ,[48] ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡੀ.ਏ. ਦੇਸਾਈ, ਜੇ., ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ:

"18. ਇਹ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਤੋਪ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਤੋਪ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਓਟਿਓਸ ਕਰਨ ਲਈ."

[ਇਹ ਵੀ ਦੇਖੋ: ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਦੇਓਕੀ ਨੰਦਨ ਅਗਰਵਾਲ; 49 ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟਸ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਾਈਸ ਵਾਟਰਹਾਊਸ; 50* ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ਕਤੀ ਕੋਪ. ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬਨਾਮ ਸਵਰਾਜ ਡਿਵੈਲਪਰਜ਼51]

ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੋਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 2008 ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਅਤੇ 4 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਯਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਜਿੱਥੇ ਇਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

---

48 [1984] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 914: (1984) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 500

49 [1991] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 873: 1992 ਪੂਰਕ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 323

50 [1997] ਪੂਰਕ. 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 267: (1997) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 312 *ਸਘੀਰ ਅਹਿਮਦ, ਜੇ.

51 [2003] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 762: (2003) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 659

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ. ਕਾਫ਼ੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਲਈ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ

34. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਹੱਡੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਅਧੂਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

35. ਸੁਤੰਤਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਕੱਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਇਸਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ।

35.1 ਕੈਮਬ੍ਰਿਜ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ:

"ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ"

35.2 ਮੈਰਿਅਮ ਵੈਬਸਟਰ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਹੈ:-

"1: ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ: ਜਿਵੇਂ ਕਿ

ਏ (1): ਦੂਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ; (2): ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਯੂਨਿਟ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਬੀ (1): ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ: ਅਨਿਯਮਿਤ ਨਹੀਂ; (2): ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਆਚਰਣ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਵੱਲ ਨਾ ਵੇਖਣਾ; (3): ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਨਹੀਂ

ਸੀ (1): ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਭਾਲ ਜਾਂ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ) (2): ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਣਾ

ਡੀ: ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ"

35.3 ਬਲੈਕ ਦੀ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ; ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਾਹਰੀ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਨਿਯੰਤਰਣ, ਪਾਬੰਦੀ, ਸੋਧ, ਜਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ।"

ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗੀ।

"ਆਜ਼ਾਦੀ। ਰਾਜ ਜਾਂ ਨਿਰਭਰਤਾ, ਅਧੀਨਗੀ, ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ। ਸੰਪੂਰਨ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਜਾਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

36. ਸਮੀਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠੇ ਆਉਣਾ ਹੈ ਜੋ 'ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰੇਗਾ।

36.1 ਕੈਮਬ੍ਰਿਜ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਸਮੀਖਿਆ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ: "ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸੋਚਣਾ ਜਾਂ ਗੱਲ ਕਰਨਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ"

36.2 ਮੈਰਿਅਮ ਵੈਬਸਟਰ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਸਮੀਖਿਆ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ: ...2: ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਖਾਸ ਕਰਕੇ: ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ

4 ਏ: ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ; ਬੀ: ਦਾ ਇੱਕ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇਣ ਲਈ "

36.3 ਬਰਟਨਜ਼ ਲੀਗਲ ਥੀਸੌਰਸ52 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ 'ਸਮੀਖਿਆ' ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ; ਟਿੱਪਣੀ; ਸਮਕਾਲੀ; ਆਲੋਚਨਾ; ਆਲੋਚਨਾ; ਪੜਤਾਲ; ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ; ਨੋਟਿਸ; ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ 'ਤੇ; ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ; ਮੁੜ ਜਾਂਚ; ਪੜਤਾਲ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਤੋਲ.

37. ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਆਯਾਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ, ਪੜਤਾਲ ਜਾਂ ਆਲੋਚਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਚਿੰਤਨ ਜਾਂ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਗਲੇ 'ਤੇ

---

52 ਤੀਜਾ ਐਡੀਸ਼ਨ; ਪੰਨਾ ४१३॥

ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ, ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੋਵਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨਾ ਹੈ।

38. ਯੂਏਪੀਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਅੰਦਰ, 31 ਦਸੰਬਰ 2008 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ, ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

39. ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਖਰੜਾ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਰ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਵਿਵਸਥਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ-ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਯੂਏਪੀਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਹੁਣ, ਇਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ, ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ. ਇਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਇਕ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂ ਗਲਤ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹੈ? ਸਰਕਾਰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ, 45(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਅਨੁਕੂਲ ਕੇਸ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਥੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਫਿਲਟਰ, ਇੱਕ ਬਫਰ, ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਥਾਰਟੀ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫਿੱਟ ਕੇਸ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ. ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਹੁਦਰੇਪਣ ਵਿਰੁੱਧ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਬਫਰ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਸਰ, ਇਹ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਥਾਰਟੀ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵਿਚਾਰ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

40. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਜੋ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਗੁਆ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ, ਹੁਣ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨਾਲ ਚਮਕੀ ਸੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਇਸਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

40.1 ਸੀ.ਐਸ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਮੂਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, [53] ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ:

"9. ਇਸਲਈ, ਅਨੁਪਾਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੱਥ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੁੱਖ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅੱਗੇ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬੋਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ..."

ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਰਾਜ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਹਰਿਸ਼ੰਕਰ ਭਗਵਾਨ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ॥੫੪॥

40.2 ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਹੇਸ਼ ਜੀ ਜੈਨ, [55] ਵਿੱਚ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮੇਜ਼ਬਾਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ:

"14.1. ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

14.2. ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਰਡਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਰੱਖੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ

---

53 [2005] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1163: (2005) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 81

54 [2010] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1148: (2010) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 655

55 [2013] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 850: (2013) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 119

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

14.3. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਸਬੂਤ ਜੋੜ ਕੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਘੋਖਣ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ।

14.4. ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਸ ਤਸੱਲੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਗੇ।

14.5 ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੀ ਹੈ।

14.6 ਜੇਕਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

14.7 ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੇ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੈਡੈਂਟਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹਾਈਪਰਟੈਕਨੀਕਲ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਉਸੇ ਹੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕੰਮ ਹੈ" ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ (ਏ) ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ (ਬੀ) ਮਨ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਹਲਕੇ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

40.3 ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਜੱਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀ,[56] ਵਿੱਚ 2008 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ:

"50.... ਅਸੀਂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ 7 ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ" ਸਮੀਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

---

56 [2023] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1: 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 543

ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਬੂਤ ਜੋ ਨਿਯਮ, 2008 ਦੇ ਨਿਯਮ 3 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 45 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾਵੇ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਨਿਯਮ, 2008 ਦਾ ਨਿਯਮ 3 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਏਪੀਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਵਿਹਲੀ ਰਸਮੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਨ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

(ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ)

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

40.4 ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ. ਇਕਬਾਲ ਭੱਟੀ, [57] ਪੋਜੀਸ਼ਨ ਲਾਅ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"7. ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਅਜਿਹੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਮਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਾਹਰੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਥਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਬਾਹਰਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ

---

57 [2009] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 790: (2009) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 92

ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ..."

40.5 ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ) ਬਨਾਮ ਨਵਜੋਤ ਸੰਧੂ, [58] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ '2001 ਦੇ ਸੰਸਦ ਹਮਲੇ' ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟਾਡਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

40.5.1 ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।

40.5.2 ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਡਰਾਫਟ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕੁਝ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ.

40.5.3 ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਜਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

40.5.4 ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ 'ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ' ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਿਆਰ ਉਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਜ ਹੈ।

40.6 ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪੀ.ਪੀ. ਸ਼ਰਮਾ, 59 ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਹਨ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"27. ਧਾਰਾ 197 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਰਸਮੀਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚਲੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ

---

58 [2005] ਪੂਰਕ. 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 79: (2005) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 600

59 1992 ਪੂਰਕ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 222

ਇਹ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਧਾਰਾ 197 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਤੱਥ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਤਗਾਸਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

41. ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਓ ਹੁਣ ਤੁਰੰਤ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜੀਏ। ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਿਚ ਲਏ ਗਏ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਮਾਂ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਸੀ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸਨ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਬਨਾਮ ਦੀਪਕ ਚੌਧਰੀ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 60 ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ, ਜੁਰਮ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮਹੇਸ਼ ਜੀ ਜੈਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਬੇਲੋੜੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਸਬੂਤ ਜੋੜ ਕੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਚੁਣੌਤੀ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਦੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ,

---

60 [1995] ਪੂਰਕ. 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 818: (1995) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 225

ਮੁਹੰਮਦ ਵਿੱਚ. ਇਕਬਾਲ ਐੱਮ. ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ,[61] ਟਾਡਾ ਅਧੀਨ ਕੇਸ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਭਾਵ, ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਗ੍ਰੇਟਰ ਬੰਬਈ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਦਿਨ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਾਗਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਮਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਦਿਆਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵੈਧ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਲਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਫਿਰ, ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਮਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਠਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿੱਟੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਏਪੀਏ ਦੀ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਪੀਸੀ ਐਕਟ 62 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

---

61 [1998] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 734: (1998) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 494

62 19. ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ।-

(3) ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 (1974 ਦਾ 2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, -

(ਏ) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ, ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ, ਪੁਸ਼ਟੀ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਖੋਜ, ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀ ਹੈ;

(ਬੀ) ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੁੱਟੀ, ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ, ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਈ ਹੈ;

(ਸੀ) ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ, ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

(4) ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਗਲਤੀ, ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਐਨਵੀਲ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਪਹਿਲੇ ਲਈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ [ਦੇਖੋ: ਪੀ.ਪੀ. ਸ਼ਰਮਾ (ਸੁਪਰਾ); ਨਵਜੋਤ ਸੰਧੂ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਮਹੇਸ਼ ਜੀ. ਜੈਨ (ਸੁਪਰਾ)] ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਏ-17 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰੇ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਇੱਥੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 3 - ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਗਲਤ ਜਵਾਬ

42. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੋ ਅਣ-ਉਚਿਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਯੂਨੀਅਨ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ (ਪਹਿਲਾ ਮਾਡਿਊਲ, ਦੂਜਾ ਮਾਡਿਊਲ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਜਿਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ) ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨਆਈਏ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਘੋਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 218-224 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

43. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧਿਆਇ Xਵੀ।। ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 218 'ਦਿ ਚਾਰਜ' ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਗ ਬੀ, ਜੋ ਕਿ ਚਾਰਜਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੈਪਟਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਇਹ

ਵਿਆਖਿਆ।-ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, -

(ਏ) ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ;

(ਬੀ) ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੋੜ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਲੋੜ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾ ਕੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

43.1 ਸੈਕਸ਼ਨ 218, ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਚਾਰਜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਕਿ ਧਾਰਾ 219, 220, 221 ਅਤੇ 223 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਚਾਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਜਿਹੇ ਹਰ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

43.2 ਸੈਕਸ਼ਨ 219 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਧਾਰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਭੀੜ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

43.3 ਸੈਕਸ਼ਨ 220 ਉਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕੋ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਰ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

43.4 ਸੈਕਸ਼ਨ 221 ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇੱਕ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਤੱਥ, ਜੋ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਕ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

43.5 ਸੈਕਸ਼ਨ 222 ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵੇਰਵਿਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਮਾਮੂਲੀ ਅਪਰਾਧ ਹੈ।

43.6 ਸੈਕਸ਼ਨ 223 ਇੱਕੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸੁਣਵਾਈ।

43.7 ਧਾਰਾ 224 ਕਈ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

44. ਧਾਰਾ 218 ਤੋਂ 222 ਇੱਕੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਧਾਰਾ 223 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਭਾਵ, ਇੱਕੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੋਸ਼ੀ। ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

44.1 ਬਲਬੀਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, 63 ਤਿੰਨ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:

"11. ...ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ "ਇੱਕੋ ਹੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ" ਜਾਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਮੀਕਰਨ "ਉਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ" ਹੈ। ਇਹ ਸਮੀਕਰਨ "ਉਸੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਕਹਿਣ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਡ ਦਾ ਵੀ [ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 235(1) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ] ਧਾਰਾ 223 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਉਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਧਾਰਾ 223(1) [ਐਸਸੀ 235(1)] ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਸ.ਸੀ. 1850: (1964) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 297] ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹਨ:

"ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਜੋ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕੋ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨਗੇ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਗੇ।

---

63 [1999] ਪੂਰਕ. 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 120: (2000) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 285

ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਐਕਟ ਜਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ। ਧਾਰਾ 239 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ), (ਸੀ) ਅਤੇ (ਡੀ) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਾਰਾ 235(1) ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੇ 'ਇੱਕੋ ਲੈਣ-ਦੇਣ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹੀ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

12. ਇੱਕ ਹੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਲਈ ਕਈ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ, ਟੈਸਟ ਜੋ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ "ਇੱਕੋ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਚਨਬੱਧ" ਇੱਕੋ ਜਾਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

44.2 ਆਰ ਦਿਨੇਸ਼ਕੁਮਾਰਵ ਵਿੱਚ ਰਾਜ, 64 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 'ਲੈਣ-ਦੇਣ' ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ:

"...19.3. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਧਾਰਾ "ਇੱਕੋ ਲੈਣ-ਦੇਣ" ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਸਥਾਨ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ "ਇੱਕੋ ਲੈਣ-ਦੇਣ" ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਹਰ ਇੱਕ ਤੱਤ ਦੀ ਸਹਿ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

20. ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗਣੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਕੇਸ [ਏਆਰ 1963 ਐਸ.ਸੀ. 1850: (1963) 2 ਕ੍ਰਾਈ ਐੱਲਜੇ 671] ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਉਹ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ,

64 [2015] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 605: (2015) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 497

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਫਿਰ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਮ ਜਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।"

44.3 ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, [65] ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ (ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੀ) ਨੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ ਸਾਂਝੇ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ:

"51.1. ਸੈਕਸ਼ਨ 218 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 219-221 ਇਸ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਅਪਵਾਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹਨਾਂ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 223 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਬੰਧ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸੁਮੇਲ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ।

51.2. ਸੰਯੁਕਤ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 218-223 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋ-ਪੜਾਵੀ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, (i) ਕੀ ਸੰਯੁਕਤ/ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ (ii) ਕੀ ਸੰਯੁਕਤ/ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਨਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਦੇਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

51.3. ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ/ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

51.4. ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਪਬੰਧ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

---

65 [2021] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 566: (2022) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 89

ਕਾਨੂੰਨ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਗਰਭਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

51.5 ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਜਾਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਂਝੇ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਇੱਕੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੁੱਲ 20 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਏ-17 ਹੈ)। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਂ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ (ਏ) ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਬੀ) ਨਿਆਂਇਕ ਦੇਰੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 223 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਐਮਏy' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

45. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

46. ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿਨੇਸ਼ ਗੋਪ (ਏ-6), ਜੋ ਕਿ ਪੀ.ਐਲ.ਐਫ.ਆਈ. ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਵਸੂਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੰਪਨੀ (ਏ-20) ਜਿਸਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਏ-6 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਏ-6 ਅਤੇ ਏ-17 ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ, ਨਿਰੰਤਰ, ਚੱਲ ਰਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਕੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਯੂ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਪਾਰਸ ਨਾਥ ਸਿੰਘ, [66], ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:

"8. ...ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਖੁਦ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਖੋਜ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ, ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ।

---

66 [2009] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 85: (2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 372

ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਸਮੇਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗੜਬੜੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਬੋਝ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਈ ਹੈ।"

ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਚੁਕਵੇਂ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ।

ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 4 - ਕੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 22ਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

47. ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 22ਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"22ਏ. ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ। -

(1) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ (ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੋਟਰਾਂ ਸਮੇਤ) ਜੋ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਪਨੀ, ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਪ੍ਰਮੋਟਰਾਂ ਸਮੇਤ) ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਏਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਮੋਟਰ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੈਨੇਜਰ, ਸੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਮੋਟਰ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੈਨੇਜਰ, ਸੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੈਕਟਰੀ, ਸੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਵਿਆਖਿਆ-ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, (ਏ) "ਕੰਪਨੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਅਤੇ (ਬੀ) "ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ", ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ।

48. ਧਾਰਾ 22ਏ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ:- (ਏ) ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(ਬੀ) ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ; (ਸੀ) ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਹ ਦਰਸਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ (i) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ; (ii) ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ (1) ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; (2) ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ; (3) ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਮੋਟਰ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੈਨੇਜਰ, ਸੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ।

49. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏ-20 ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਛੋਟ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 188167 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਅਤੇ 141 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਹਨ।

"141. ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ। -

(1) ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਏਗੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਵਰਤੀ ਸੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਜਾਂ ਨੌਕਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

---

67 'ਐਨਆਈ ਐਕਟ' ਸੰਖੇਪ ਲਈ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਇਸ ਅਧਿਆਏ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੈਨੇਜਰ, ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੈਨੇਜਰ, ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਵਿਆਖਿਆ।-ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ,

(ਏ) "ਕੰਪਨੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਬੀ) "ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ", ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ।

49.1 ਵਿੱਚ ਐੱਸ.ਐੱਮ.ਐੱਸ. ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਨੀਟਾ ਭੱਲਾ, [68], ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ, ਭਾਵ, ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੈਨੇਜਰ ਜਾਂ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"10. ... ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ

---

68 [2007] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 862: (2005) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 89

ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੇਣਦਾਰੀ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਹੁਦਾ ਜਾਂ ਦਫ਼ਤਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਜਾਂ ਅਹੁਦਾ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਮੁੱਖ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੇਣਦਾਰੀ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਹੁਦੇ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ। ਜੇ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਜਾਂ ਸਕੱਤਰ ਹੋਣਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। "ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ" ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ "ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੈਨੇਜਰ ਜਾਂ ਸੈਕਟਰੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ"..., ਆਦਿ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਕਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

49.2 ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੈਟਲ ਕੀਤੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੁਸੇਲਾ ਪਦਮਾਵਤੀ ਅੰਮਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਏਅਰਟੈੱਲ ਲਿਮਟਿਡ, 69 ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 138 ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਗਵਈ, ਜੇ.

"21. ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅੱਜ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਇਸਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

---

69 [2024] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 647: 2024 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 311

ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹਨ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।"

[ਇਹ ਵੀ ਵੇਖੋ: ਐੱਨ. ਰੰਗਚਾਰੀਵ। ਬੀ.ਐੱਸ.ਐੱਨ.ਐੱਲ.; 70 ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਏਸ਼ੀਅਨ ਗਲੋਬਲ ਲਿਮਟਿਡ; 71 ਗਨਮਾਲਾ ਸੇਲਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਨੁ ਮਹਿਤਾ; 72 ਅਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਵੀਰੇਨ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਰੈਡਿੰਗਟਨ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ. 73]

50. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੋਣ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨਪੜ੍ਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਮੁਨਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦੀ ਪਛਾਣ ਏ-7 ਅਤੇ ਏ-14 ਦੁਆਰਾ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 22ਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ

51. ਉੱਪਰ ਕੀਤੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

51.1 ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਉਪਲਬਧ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਠਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਚੁਣੌਤੀ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪੜਾਅ. ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

51.2 2008 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਅਤੇ 4 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ

---

70 [2007] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 329: (2007) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 108

71 [2010] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 694: (2010) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 203

72 [2014] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1117: (2015) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 103

73 (2024) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 305

ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹੈ ਕਿ ਯੂਏਪੀਏ ਇੱਕ ਦੰਡ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਸਦੀ ਸਖਤ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਲਾਗੂ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ, ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਲੂ ਹਨ।

52. ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਵਾਲਾਂ ਲਈ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

52.1 ਧਾਰਾ 218-222, ਸੀਆਰਪੀਸੀ, ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਧਾਰਾ 223 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪਾਰਸ ਨਾਥ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

52.2 ਧਾਰਾ 22ਏ ਅਧੀਨ ਛੋਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਜਿਹੀ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ।

53. ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

* ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

[ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ]